

הצעה למערך שיעור בנושא תקשורת

כתבה: מירה שוויקי

נושא השיעור: מבוא לתקשורת - שיעור 3

<u>פעילות</u>	<u>זמן</u>	<u>תוכן</u>	<u>עזרים</u>	<u>הערות</u>
פתיחת שיעור	10 דקות	בדיקת נוכחות		
פינת אקטואליה	10 דקות	כתבה מעיתון או אינטרנט רלוונטית לשיעור		אני מעבירה על מנת להראות מה מצופה בפינה זו.
חזרה על המושגים משיעור שעבר	10 דקות	תזכורת מהן ההגדרות של המושגים משיעור שעבר (תקשורת, בין אישית, תוך אישית, ארגונית, ומוען, נמען ומסר) ההבדלים בין תקשורת בין אישית לתקשורת המונים. (טבלה)		
פעילות לקראת המושגים החדשים שילמדו	10 דקות	אחד התלמידים נותן הוראות לשאר התלמידים לצייר ציור על פי 2 דוגמאות ציור שנמצאות בידיו. ציור 1- נותן הוראות קצרות מבלי לענות על שאלות. ציור 2- יכול לענות על שאלות של התלמידים. לאחר שמסיימים לצייר את שני הציורים, התלמידים יראו שבציור הראשון כל אחד קיבל פרשנות שונה לעומת הציור השני שהיה מדויק.	2 ציורים.	
הצגת מודלים קווים ומעגלים-	20 דקות	<u>מודל קווי (מוען- מסר- נמען)</u> <ul style="list-style-type: none"> איזה בעיות מתעוררות במודל הבסיסי של לאסוול? התעלמות מהאמצעי שדרכו מועבר המסר ומן ההשפעה על המסר. <u>הצגת תוספות של לאסוול:</u> <ul style="list-style-type: none"> ערוץ- אמצעי התקשורת, איך המסר עובר? השפעה-השלכות של פעולת התקשורת על הנמען. (5 שאלות) למרות זאת אותו המסר יכול לעבור באופן שונה לאנשים שונים, מדוע? רעש- מסר מגיע לנמען בצורה שונה מכפי	ציורים של מודל קווי. מודל לאסוול. מודל של פיסק.	

		<p>שהמוען התכוון. (סוגי רעשים: פיזי, חיצוני, פסיכולוגי, תרבותי לשוני)</p> <ul style="list-style-type: none"> • קידוד- תרגום הרעיון שהוגה המוען למסר המורכב מסימנים מוכרים ומובנים לעין. • פרשנות-תרגום המסר שהתקבל מן המוען לרעיון או תחושה בעלי משמעות לנמען. <p><u>מודל מעגלי-</u> ישנה התייחסות למשוב של הנמען. משוב- מסר שמועבר מן הנמען למוען בתגובה למסר ממנו.</p> <p><u>מודל של פיסק-</u> לא נמצא רעש אלא הפקת משמעות. במודל זה למסר אין קיום במנותק מן ההקשר ומן השותפים ליחסי הגומלין. כלל הרכיבים משפיעים אחד על השני, כך שכל פענוח של מסר הוא יצירה של מסר חדש בעל משמעות חדשה.</p>		
	למצוא 2 כתבות – עניין לציבור ועניין ציבורי.	<p>להראות לכיתה שתי כתבות (עניין ציבורי ועניין לציבור)- ולשאל מה ההבדל ביניהם? הסבר על המושגים- <u>עניין ציבורי</u>- עניין ציבורי שעומד בבסיס זכות הציבור לדעת. העניין שיש לציבור בעובדות שפורסמו ולציבור יש אינטרס לגיטימי לדעת עליו ותועלת בידיעתו, לשם גיבוש דעתו בעניינים ציבוריים ו/או לשם אורחות חיים. <u>עניין לציבור</u>- עניין המעניין את הציבור אך לא בהכרח חשוב לתועלתו. יכול להכיל כל נושא שיש בו כדי לעניין אדם, ולו גם מטעמי סקרנות ויצר הרכילות.</p>	15 דקות	עניין לציבור או עניין ציבורי
		מעבר על דף מושגים. איזה מודל מתאר שלטון דיקטטורי, ואיזה מודל מתאר דמוקרטי?	10 דקות	חלוקת דף מושגים
		דף עבודה- סוגי רעשים.	5 דקות	סיכום ומטלה

טבלה:

הבדלים בין תקשורת בין אישית לתקשורת המונים:

<u>מאפיין</u>	<u>תקשורת בין אישית</u>	<u>תקשורת המונים</u>
סיטואציות	שיחה פנים אל פנים, נאום ציבורי, הרצאה.	קריאה בעיתון, האזנה לרדיו, צפייה בטלוויזיה, צפייה בסרט קולנוע.
דפוס אינטרקציה	דו סטרי או מעגלי, ספונטני באופן יחסי, מאפשר משוב מידי ושליטה בתהליך.	חד צדדי, מאפשר משוב מועט ומאוחר בלבד (לא ניתן להגיב מיידית).
נמען	קטן, מזהה, מקורב חברתית.	גדול, הטרוגני, אנונימי, מרוחק חברתית
מסר	גמיש בתוכנו ובדרכי העברתו. כפוף למוסכמות חברתיות.	פומבי, מהיר וזמני. מובנה ומועבר בערוצים ממוסדים ותכניו כפופים על פי רוב.
מוען	פרט, עצמאי, בלתי תלוי בארגון	גוף מאורגן, מוסד מורכב. תכליתו היא העברת מסרים.

מבוא לתקשורת- דף מושגים:

מודלים קוויים:

העברה חד כיוונית ומכוונת של ידיעות מצד אחד לצד שני. (מוען- מסר- נמען)

אפיון התקשורת של לאסוול – שואל חמש שאלות שבאמצעותן ניתן לאפיין את תהליך

התקשורת:

1. מי?
2. אומר מה?
3. באיזה ערוץ?
4. למי?
5. עם איזו השפעה?

- **ערוץ** - אמצעי התקשורת. מדיום מדובר / כתוב / חזותי אשר דרכו מועבר המסר מן המוען לנמען.
- **השפעה** - השלכות פעולת התקשורת של הנמען. האפקט שיוצר המסר של המוען על הנמען.
- **הקשר** - הנסיבות בהן מתרחשת פעולת התקשורת (מיקום, עיתוי, מידת הפורמליות, נורמות חברתיות, טון דיבור) אשר יוצרות מסגרת התייחסות שמציעה משמעויות ובו זמנית גם מגבילה אותן. הקשר מופיע הן במובן המצבי (חברתי, תרבותי והיסטורי), והן במישור הלשוני - מיקומה של מילה בתוך משפט לדוגמה היא רבת חשיבות.
- **קוד** - סימן או מערכת סימנים מוסכמים המשמשים להעברת המסר בין המוען לנמען. הסימנים עשויים להיות מילוליים או בלתי מילוליים.
- **קידוד** - הצפנה. תרגום הרעיון שהוגה המוען למסר המורכב מסימנים מוכרים ומובנים לנמען.
- **פענוח** - תרגום המסר שהתקבל מן המוען לרעיון או תחושה בעלי משמעות לנמען.
- **"רעש"** - הפרעה באחד משלבי תהליך התקשורת אשר גורמת להבדלים בין הקידוד או מה שהמוען התכוון לשדר במסר, לבין האופן שבו הוא נקלט או מפוענח ע"י הנמען. רעש עלול לעוות את המסר או אף להכשיל לחלוטין את הקשר

סוגי רעשים:

1. רעש פיזי- רעש טכני שמקורו בליקויים טכניים או פיזיים.
2. רעש חיצוני- רעש שמקורו בגורמי סביבה ובהפרעות חיצוניות שהנמען והמוען אינם אחראיים לו.

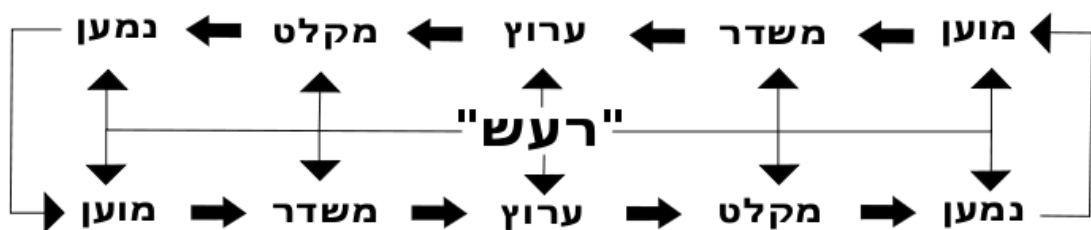
3. רעש פסיכולוגי- רעשים שמקורן בחוויות, אירועים ותחושות אישיות של המוען או הנמען.

4. רעש תרבותי או לשוני- רעשים משקורם במערכת ערכים, נורמות, ידע קודם והתנסויות של המוען והנמען. יש לכך השפעה על המשמעות שהם מפיקים מהמסר.

- **משוב** - מסר המועבר מן הנמען למוען בתגובה למסר שנתקבל ממנו או כהזמנה למסר שכזה, ואשר עשוי להשפיע על המוען ולעצב את המשך פעולת התקשורת, המשוב עשוי להעביר מידע הן באשר לאופן קליטת המסר והן באשר ליחסו של הנמען אל תוכנו. יתרונו של המשוב הוא להתגבר במידה רבה על בעיות הרעש ולשפר את ההבנה ההדדית.

מודלים מעגליים:

תקשורת עם קשרי גומלין וייחוס משמעויות בתהליך של משא ומתן או שיח על דעות ורעיונות. למעשה, כל שיחה בין שני אנשים היא תהליך תקשורת מעגלי.
מוען < מסר < נמען < מוען < מסר < נמען < מוען < מוען וחוזר חלילה...

מודל של פיסק:

(מודל זה מקנה חשיבות לרקע התרבותי של הנמען. פענוח המסר אינו נעשה בחלל ריק והוא תלוי במפענח (נמען) ונסיבות הפענוח. מוקד הכוח עובר מן המוען וכוונותיו אל הנמען. פיסק טוען, שלאמונות, ערכים, אידיאולוגיות, רקע חברתי, השכלה, גיל ומין הנמען ולנסיבות חיצוניות של זמן ומקום – יש השפעה על פענוח הטקסט, כך שניסיון פענוח של מסר הוא למעשה יצירתו של מסר/טקסט חדש, בעל משמעות שונה במידה זו או אחרת מזו ש"התכוון אליה המשורר"- המוען.
לפי הגישה של פיסק, תגובת הקהל למסר אינה אחידה ואינה אוטומטית, ובמובנים רבים אינה ניתנת לחיזוי פשוט. מאותו טקסט יכולים אנשים שונים להפיק משמעויות שונות.

לכן, קובע פויסק, לא כל מקרה של אי - הבנה הוא רעש בתקשורת.
רעש, עפ"י פויסק= אי הבנה שיכולה לנבוע גם מהבדלים תרבותיים וחברתיים בין המוען
לנמען. (???)

המסר (שמכונה "טקסט")- אין לו קיום במנותק מן ההקשר ומן השותפים ליחסי הגומלין.
שילובם של רכיבים אלה כולם הוא שיוצר משמעויות, שמשפיעות בתורן על כל אחד משאר
המשתנים. כל פענוח של מסר, הוא יצירתו של מסר חדש בעל משמעויות שונה במידה כזו או
אחרת מזו ש"המשורר טקסט (מסר) התכוון אליה".

ענין ציבורי-

עניין ציבורי שעומד בבסיס זכות הציבור לדעת. העניין שיש לציבור בעובדות שפורסמו
ולציבור יש אינטרס לגיטימי לדעת עליו ותועלת בידיעתו, לשם גיבוש דעתו בעניינים ציבוריים
/או לשם אורחות חיו.

עניין לציבור-

עניין המעניין את הציבור אך לא בהכרח חשוב לתועלתו. יכול להכיל כל נושא שיש בו כדי
לעניין אדם, ולו גם מטעמי סקרנות ויצר הרכילות.

דף עבודה- מבוא לתקשורת- "רעש":

1. הוריקן נסעו לחו"ל. אתה מתקשר אליהם אך בגלל שיבושים בטלפון אינך מבין את דבריהם.
2. אדם מן המערב בא לנחם אבלים בהודו כשהוא לובש שחורים. הצבע השחור בתרבות הודו מסמל שמחה והילולה.
3. אתם צופים בסרט ופתאום התרגום נעלם ואינכם מבינים את הנאמר.
4. אחי הקטן, חמוד, רק התחיל כיתה א' וכבר כתב לי ברכה ארוכה ליומולדת... טוב רק הוא באמת יודע מה הוא התכוון לכתוב שם, אבל העיקר הכוונה, לא?
5. כל כך התרגשתי מהחדשות על השכן שלי, ששלחתי לו את ה WhatsApp במקום לאמא שלי.